

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudce JUDr. Ivo Pospíšila a soudkyně JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobkyně: **J.H.**, zastoupená Mgr. Josefem Balínem, LL.M., advokátem se sídlem Goethova 8, Plzeň, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 10. 2018 č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 24. 10. 2019, č. j. 16 Ad 92/2018 – 52,

takto:

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci žalobkyně, advokátovi Mgr. Josefu Balínovi, LL.M., **se přiznává** odměna za zastupování ve výši **2.600 Kč**, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně se u Krajského soudu v Plzni (dále jen „krajský soud“) žalobou domáhala zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí žalované. Tím žalovaná započítala žalobkyni do vyměřovacího základu starobního důchodu částku 95.919 Kč, jež představuje náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti, kterou jí měl vyplácet bývalý

zaměstnavatel a kterou žalobkyně obdržela v rámci uspokojení svých pohledávek v insolvenčním řízení vedeném proti bývalému zaměstnavateli, a to na základě rozvrhového usnesení krajského soudu ze dne 7. 11. 2013, č. j. 29 K 33/2001 – 1935 (dále jen „rozvrhové usnesení“).

[2] Předmětem sporu bylo rozpočítání částky 95.919 Kč ve vyměřovacím základu. Žalovaná totiž započítla tuto částku jako jednorázovou platbu do posledního roku příslušného rozhodného období (roku 2000, jelikož žalobkyni byl přiznán částečný invalidní důchod ke dni 3. 12. 2001), zatímco žalobkyně požadovala, aby částku rozpočítala do jednotlivých dní, měsíců a let, za které jí příslušela.

[3] Započtení vyplacené částky do vyměřovacího základu provedla žalovaná na základě dopisu předloženého žalobkyní, ve kterém byla vyzvána k převzetí částky přiznané rozvrhovým usnesením. V rámci následného šetření ohledně povahy vyplacené částky a případně konkrétních měsíců a let, za které žalobkyni náhrada náležela, oslovila žalovaná správce konkurzní podstaty bývalého zaměstnavatele, jakož i krajský soud, který vedl insolvenční řízení. Z jejich vyjádření ovšem nebylo možné požadované informace zjistit.

[4] Žalovaná tak vyzvala žalobkyni, aby sdělila, za jaké měsíce a roky jí náhrada náleží. To žalobkyně odmítla, neboť dle svého názoru není povinna cokoli dokládat. Protože důkazní břemeno nese pojištěnec a žalovaná neměla k dispozici jediný důkaz o konkrétních měsících a letech, za které jí vyplacená náhrada příslušela, rozhodla žalovaná o započtení vyplacené náhrady jako jedné částky do roku 2000 (a to i přesto, že částka byla žalobkyni vyplacena až v roce 2014).

[5] Krajský soud v napadeném rozhodnutí konstatoval, že rozhodnutí žalované nevykazuje vady, ke kterým musí soud přihlédnout z úřední povinnosti, a že se plně ztotožňuje s jeho závěry. Důkazní břemeno spočívalo na žalobkyni, která však při podání žaloby ani v průběhu soudního řízení nepředložila žádný důkaz, na jehož základě by byly zjištěny nové skutečnosti mající vliv na výpočet starobního důchodu. Žalobu tedy jako nedůvodnou zamítl.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[6] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadla rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[7] Stěžovatelka předně nesouhlasí se závěrem, že povinnost prokazovat existenci určitého skutkového stavu tíží pojištěnce a nikoliv žalovanou. Odkazuje přitom na zásadu materiální pravdy [§ 50 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění do 31. 10. 2018 (dále jen „správní řád“) ve spojení s § 3 téhož zákona] a uvádí, že svoji povinnost poskytnout dostatečnou součinnost splnila. Žalovaná byla na základě informací získaných z předložených dokumentů (výše a právní důvod náhrady ve spojení s daty pracovních úrazů) schopna zjistit i konkrétní měsíce a roky, za které byla náhrada vyplacena. Stěžovatelka také namítá, že jí není možné vytýkat nepředložení jakýchkoliv důkazů, když k pracovním úrazům došlo v roce 1987.

[8] Dále stěžovatelka bez bližšího upřesnění namítá, že se žalovaná ve svém rozhodnutí řádně nevypořádala se všemi námitkami předloženými stěžovatelkou, což krajský soud svým rozhodnutím nezhojil.

[9] Třetí námitkou stěžovatelky je pak nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalované pro jeho nesrozumitelnost. V rámci této námítky obecně uvádí, že rozhodnutí by mělo být srozumitelně odůvodněno i pro člověka neznalého dané problematiky a mělo by z něj být zřejmé, z jakých důkazů a úvah správní orgán vycházel. Bez dalšího poté uzavírá, že rozhodnutí žalované takové požadavky nesplňuje.

[10] Žalovaná ve svém vyjádření popisuje procesní postup, který učinila ve snaze zjistit konkrétní měsíce a roky, a zastává názor, že sama provedla veškeré možné kroky k jejich zjištění. Zároveň se neztotožňuje s tvrzením stěžovatelky ohledně rozložení důkazního břemene. A konečně dochází i k závěru, že její rozhodnutí ve všech ohledech naplňuje podmínky přezkoumatelnosti.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná. Poté přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů.

[12] Po posouzení obsahu kasační stížnosti dospěl soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[13] Dokazování v řízeních vedených podle zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění do 31. 12. 2018, se řídí obecnou úpravou obsaženou ve správním řádu, nestanoví-li tento zvláštní zákon jinak. Správní orgán rozhodující o dávce důchodového pojištění je povinen postupovat v řízení tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonů s požadavky uvedenými v § 2 správního řádu. Je tedy jeho povinností si v souladu s § 50 odst. 2 správního řádu opatřit podklady k vydání rozhodnutí, a to při veškeré potřebné součinnosti účastníků řízení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 1. 2011, č. j. 3 Ads 81/2010 – 493).

[14] Z toho vyplývá, že správní orgán je primárně odpovědný za zjištění skutkového stavu a tedy i opatřování podkladů pro jeho dostatečné zjištění (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2012, č. j. 6 Ads 61/2012 – 15). Judikatura také dovodila, že účastník řízení nemusí relevantní důkazy pro zjištění skutkového stavu dokládat, nýbrž je postačuje označit. Je pak na správním orgánu, aby dostál své zákonné povinnosti a označené relevantní důkazy si obstaral (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2013, č. j. 1 As 20/2013 – 64).

[15] Kasační soud se ztotožňuje s napadeným rozsudkem a argumentací žalované ve vyjádření ke kasační stížnosti. Žalovaná v rámci vlastního šetření provedla potřebné kroky

pro zjištění, zda může být vyplacená náhrada započítána do vyměřovacího základu, za jaké období a v jaké výši stěžovatelce náleží a k jakým konkrétním měsícům a rokům se vyplacená částka (resp. její části) vztahuje. Skutečnost, že poslední informace nebyla v průběhu provedení dokazování zjištěna, neznamená, že by žalovaná porušila svoji zákonnou povinnost zjistit skutkový stav bez důvodných pochybností (§ 3 správního řádu).

[16] Problémem v tomto případě je zjištění konkrétních měsíců a kalendářních roků, do kterých se má vyplacená částka rozpočítat, a určení výše podílu z vyplacené náhrady příslušející k danému měsíci či kalendářnímu roku. Specifikem tohoto případu je skutečnost, že bývalý zaměstnavatel stěžovatelky prošel konkurzním řízením a vyplacená náhrada tak jednak neodpovídá plné výši všech pohledávek, které měla stěžovatelka za svým bývalým zaměstnavatelem z titulu náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti, a jednak z přihlášky pohledávky a rozvrhového usnesení nelze určit konkrétní část vyplacené náhrady příslušící jednotlivým kalendářním rokům.

[17] Nelze přisvědčit argumentaci stěžovatelky, že ze zjištěné výše a právního důvodu vyplacené náhrady v kombinaci s přesnými daty obou pracovních úrazů lze bez dalšího určit konkrétní měsíce a kalendářní roky, ke kterým se vztahuje vyplacená náhrada spolu s výší v jednotlivých obdobích. To je zapříčiněno tím, že z rozvrhového usnesení není bez dalšího možné rekonstruovat, jaká konkrétní částka z celkové pohledávky přiznané v rozvrhovém usnesení připadá na konkrétní měsíce a kalendářní roky pracovní neschopnosti stěžovatelky, a příslušné zákony [zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění do 31. 12. 2018, zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení, ve znění do 31. 12. 2018 a zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění do 31. 12. 2018 (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“)] na takové situace nepamatují.

[18] Jak soud ověřil ze správního spisu, konkrétní měsíce a kalendářní roky nelze určit ani z přihlášky stěžovatelky do konkurzního řízení. Z ní je zřejmé, kolik měl bývalý zaměstnavatel stěžovatelce z titulu náhrady uhradit, v jaké výši dobrovolně jednotlivé pohledávky splnil a v jaké výši nesplnil. Poslední jmenované představuje částku přihlášenou stěžovatelkou do konkurzního řízení. Přihlášená částka, kterou následně insolvenční správce zjistil, byla celkem 1.035.632 Kč a skládá se:

za období od 1. 10. 1994 do 31. 11. 1994 z částky 2.563 Kč s tam uvedenými úroky;
za období od 1. 12. 1994 do 31. 11. 1995 z částky 56.146 Kč s tam uvedenými úroky;
za období od 1. 12. 1995 do 31. 11. 1996 z částky 78.846 Kč s tam uvedenými úroky;
za období od 1. 12. 1996 do 31. 11. 1997 z částky 140.408 Kč s tam uvedenými úroky;
za období od 1. 12. 1997 do 31. 11. 1998 z částky 91.048 Kč s tam uvedenými úroky;
za období od 1. 12. 1998 do 31. 11. 1999 z částky 99.180 Kč s tam uvedenými úroky;
za období od 1. 12. 1999 do 31. 11. 2000 z částky 113.942 Kč s tam uvedenými úroky; a
za období od 1. 12. 2000 do 12. 9. 2001 z částky 93.933 Kč s tam uvedenými úroky.

[19] Na základě rozvrhového usnesení byly jednotlivé pohledávky věřitelů uspokojeny do výše 9,22155 %. V případě stěžovatelky se tak jednalo o částku 95.918,86 Kč (která byla

následně dle § 16 odst. 8 zákona o důchodovém pojištění zaokrouhlena na celé koruny nahoru). Jednoduchým matematickým výpočtem tak lze zjistit, jak vysoká částka byla stěžovatelce vyplacena za jednotlivá období uvedená v přihlášce pohledávky, a to tak, že se vypočítá 9,22155 % z částky za vybrané období.

[20] Překážkou pro rozpočítání vyplacené náhrady tímto způsobem je, že období uvedená stěžovatelkou v přihlášce pohledávky, ke kterým jsou vztaženy dlužné částky, nejsou shodná s obdobím ročního vyměřovacího základu. Zatímco stěžovatelka v přihlášce pohledávky vypočítává období od prosince jednoho roku do listopadu roku následujícího, u ročního vyměřovacího základu se počítá s úhrnem za kalendářní rok (§ 16 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění).

[21] V tomto případě tak není možné na základě zjištěných údajů bez dalšího dovodit výši náhrady v jednotlivých měsících a kalendářních letech, jak se domnívá stěžovatelka. To je zapříčiněno různou výší uspokojení pohledávek v jednotlivých obdobích uvedených v přihlášce pohledávky a nepřekrýváním období tam uvedených s kalendářními roky.

[22] Námitku ohledně možného provedení rozpočítání ostatně stěžovatelka uvádí v obecné rovině (a to i v žalobě), aniž by přednesla svou verzi toho, za jaké měsíce a kalendářní roky a v jakých výších jí celková částka přiznaná rozvrhovým usnesením příslušela, a navrhla nebo alespoň nastínila další důkazy, které si měla žalovaná obstarat. Postup žalované, jež po neúspěšné výzvě stěžovatelce k předložení informací o konkrétních obdobích, za která náhradu obdržela, rozhodla o započtení vyplacené náhrady do posledního roku rozhodného období, je tak v tomto případě v souladu se zákonem.

[23] Z výše citované judikatury je také zřejmé, že stěžovatelka nemá pravdu, pokud tvrdí, že opatřit důkazy bylo výlučnou povinností žalované. Ačkoliv primárně tato povinnost tížila žalovanou, stěžovatelka měla povinnost označit důkazy na podporu svých tvrzení (§ 52 správního řádu) a poskytovat veškerou potřebnou součinnost (§ 50 odst. 2 správního řádu *in fine*). Stěžovatelka v tomto ohledu nepoukázala v průběhu správního a soudního řízení na jediný důkaz a omezila se toliko na obecné vyjadřování nesouhlasu se způsobem provedení započtení a požadavku rozpočítání vyplacené náhrady na konkrétní dny, měsíce a roky.

[24] Námitku nedostatečného vypořádání se s námitkami v řízení před žalovanou a námitku nepřezkoumatelnosti rozhodnutí žalované stěžovatelka neuplatnila v řízení před krajským soudem, ač tak učinit mohla.

[25] Krajský soud by k těmto vadám musel z úřední povinnosti přihlídnout pouze v případě, že by bránily přezkumu rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 8. 3. 2011, č. j. 7 Azs 79/2009 – 84). K tomu ale v projednávaném případě nedošlo. Námitky stěžovatelky týkající se rozsahu dokazování a povinnosti žalované rozpočítat vyplacenou částku do vyměřovacího základu mohl krajský soud posoudit bez ohledu na celkovou přezkoumatelnost rozhodnutí žalované, kterou stěžovatelka obecně namítá až v kasační stížnosti. Rozhodnutí žalované je pak ve vztahu k samotné otázce rozpočítání vyplacené částky do vyměřovacího základu (což je jediný žalobní bod) přezkoumatelné a řádně se vypořádává s uplatněnými námitkami stěžovatelky (což shodně konstatuje už odst. 17 napadeného rozsudku).

[26] Pro úplnost Nejvyšší správní soud po přezkoumání napadeného rozsudku z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.) konstatuje, že je srozumitelný a nosné důvody pro učiněné závěry jsou z něj jasné patrné.

[27] Závěrem kasační soud zdůrazňuje, že nikterak nerozporuje právo stěžovatelky na rozpočítání vyplacené částky do příslušných měsíců a roků, za které jí náležely (analogicky se v tomto případě uplatní rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2015 č. j. 6 Ads 130/2015 – 72 a judikatura tam citovaná). V předloženém případě však šlo toliko o dokazování, do jakých konkrétních měsíců a kalendářních let a v jaké výši by vyplacená náhrada měla být rozdělena. Jak již soud uvedl, s ohledem na to, že samotná stěžovatelka neposkytla žalované při zjišťování skutkového stavu součinnost a nedoložila, do kterých konkrétních měsíců a kalendářních let ta která částka přiznaná rozvrhovým usnesením spadá, postupovala žalovaná v souladu se zákonem, pokud celou částku vyplacenou stěžovateli na základě rozvrhového usnesení v roce 2014 započítala jako jednorázovou platbu do posledního roku příslušného rozhodného období (tj. roku 2000).

IV. Závěr a náklady řízení

[28] Z výše uvedeného vyplývá, že napadený rozsudek není nezákonný z důvodů namítaných v kasační stížnosti. Proto Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

[29] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 větu první ve spojení s § 60 odst. 2 a § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatelka ve věci neměla úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť je správním orgánem ve věcech důchodového pojištění.

[30] Nejvyšší správní soud ustanovil stěžovatelce pro řízení o kasační stížnosti zástupcem advokáta Mgr. Josefa Balína, LL.M. Ustanovenému zástupci soud přiznal odměnu za dva úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení a doplnění kasační stížnosti) ve výši 2.000 Kč (§ 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 7 bodem 3. a § 9 odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu], a dále paušální náhradu hotových výdajů za dva úkony právní služby ve výši celkem 600 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, dohromady tedy 2.600 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. listopadu 2020

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu